

Список використаних джерел

1. Sung Y.-T., Chang K.-E., Liu T.-C. The effects of integrating mobile devices with teaching and learning on students' learning performance: a meta-analysis and research synthesis // *Computers & Education*. 2016. Vol. 94. Pp. 252—275.
2. Traxler, J (2009) 'Learning in a mobile age', *International Journal of Mobile and Blended Learning*, vol. 1, no. 1, pp. 1-10.
3. Danaher, P., Gururajan, R. & Hafeez-Baig, A. (2009) 'Transforming the practice of mobile learning: promoting pedagogical innovation through educational principles and strategies that work', in *Innovative mobile learning: Techniques and technologies*, eds H. Ryu & D. Parsons, IGI Global, Hershey, pp. 21-46.

Олена Булавина, к.е.н., доц.
Оксана Яцун, здобувачка IV курсу
освітньо-професійної програми «Економічна та бізнес-освіта»
кафедра педагогіки та психології

ІННОВАЦІЙНЕ МИСЛЕННЯ: МОЖЛИВОСТІ ТА ТРЕНДИ ФОРМУВАННЯ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Турбулентні часи вразили держави та окремі компанії, а отже вимагають від сучасних лідерів нетривіальних думок, екстраординарних рішень і недефективних дій. У запитах роботодавців серед найзатребуваніших навичок майбутнього домінують когнітивні та навички самоефективності. Так, у 2020 році до ТОП-10 навичок успішної людини на думку експертів-роботодавців увійшли аналітичне мислення та інноваційність, критичне мислення, креативне мислення, гнучкість мислення, вміння вирішувати проблеми та, вперше, активне навчання та володіння стратегіями навчання [1]. На останньому Всесвітньому економічному форумі 2023 року у переліку ТОП-навичок, як і у попередньому, домінували аналітичне мислення, креативне мислення, стійкість та гнучкість, адаптивність до змін, мотивація й самосвідомість, допитливість та навчання протягом життя, надійність та увага до деталей [2]. Прогнозованою реакцією освіти на виклики та загрози сьогодення є зміни в інституційних політиках, започаткування нових актуальних напрямів підготовки майбутніх фахівців, фокусування на

формуванні наскрізних компетентностей та досягненні якісних результатів навчання, а отже, освітнє середовище університету, й економічного зокрема, має сприяти формуванню та розвитку характеристик особистості, здатних гарантувати їй ефективність та успішність в обраній сфері діяльності.

В такому контексті змінюється роль викладача та зміщуються акценти в процесі викладання навчальних дисциплін: від надання знань та відпрацювання необхідних вмінь, до формування ставлення й цінностей. До речі, дана тенденція підтверджена статтею 1 Закону України «Про вищу освіту» (із змінами і доповненнями від 18.12.2019 року у пунктах 13, 19), де «компетентність» визначається як «...динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, *способів мислення*, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти» та надається визначення поняттю «результати навчання» у вищій освіті, як от «...знання, уміння, навички, *способи мислення*, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення» [3].

Долучаючись до європейського освітнього простору, українські університети мають враховувати й основні тенденції розвитку вищої освіти, що визначає європейська академічна спільнота, а саме: міждисциплінарність; інтеграція вищої освіти і досліджень; актуалізація Problem-based (проблемно-орієнтованого), Challenge-based learning (виклико-орієнтованого) навчання, Place-based learning (навчання з орієнтацією на місцевість); орієнтацію на Глобальні цілі сталого розвитку ООН [4, с. 16]. А отже, у парадигмі досконалості викладання актуальним завданням на сьогодні є «перетворити навчальні дисципліни на живі екосистеми знань (turn academic disciplines into a living ecosystem of knowledge)» [4, с. 17], «... проєктуючи навчальні дисципліни таким чином, щоб поєднувати різні галузі знань задля розв'язання

загальних (поширених) проблем на основі пошуково-дослідницької діяльності, критичного мислення та взаємодії [4, с. 16]».

На наше переконання, реалізувати це завдання стане можливим завдяки впровадженню в освітній процес стратегії TeachThought, яка зосереджена на питаннях розвитку мислення в навчанні та акумулює ціннісні настанови й методичні підходи щодо провадження у практику викладання інструментів, здатних вплинути на мислення здобувачів, а з врахуванням фахової спрямованості економічного університету – технології розвитку економічного мислення здобувачів вищої освіти [5], яке є різновидом професійного мислення майбутніх фахівців з економічних спеціальностей, а також тих, хто здобуває освіту на міждисциплінарних освітніх програмах та адаптована до провадження за умов очного, дистанційного та змішаного форматів навчання.

Приймаючи той факт, що в освітньому процесі викладач обов'язково має впливати на формування та розвиток певних характеристик мислення здобувачів освіти, розробити дизайн навчальної дисципліни з набором методичних інструментів, в тому числі інструментів e-learning, орієнтованих на розвиток аналітичності, креативності, прогностичності, зваженості, системності, конструктивності, критичності не є надскладним завданням, оскільки на сьогодні маємо в арсеналі доволі великий набір методів, прийомів, технік і навіть технологій, провадження яких гарантує розвиток бажаної характеристики професійного мислення за різних форматів навчання. Набагато складніше із інноваційністю, адже проєктувати здатність особистості втілювати власні креативні ідеї у практику в рамках навчальної дисципліни вкрай важко. Але можливо, особливо з провадженням практико-орієнтованого та ще більше виклико-орієнтованого навчання.

Оцінити рівень сформованості інноваційного мислення людини можна за поведінковими індикаторами [6]:

- пропонує нові ідеї;
- пропонує нестандартне рішення проблемних ситуацій;
- знає, як запроваджувати нові підходи в роботі;

- створює умови для генерації нових ідей;
- експериментує;
- шукає альтернативні підходи;
- здатний зацікавити інших своїми ідеями;
- проявляє допитливість;
- цікавиться тенденціями в розвитку своєї професійної сфери;
- мислить стратегічно;
- легко адаптується до змін;
- пропонує ідеї щодо оптимізації робочого процесу;
- використовує інноваційний досвід інших.

У підсумку, особистість із сформованим інноваційним мисленням здатна втілювати в життя креативні ідеї інших; правильно оцінювати, які творчі ідеї та задуми будуть мати успіх; вміє направляти творчу роботу інших людей; може провести «мозковий штурм» як фасилітатор; здатна передбачити ринкову продуктивність нових ідей [6].

В університетському освітньому середовищі формування інноваційного мислення залежить від викладачів у різних формах: від інсайтів до кураторства. Через те, що викладачі керують ідеями та проєктами студентів, вони відіграють важливу роль у розвитку їх інноваційного мислення. Інсайти викладачів можуть допомогти здобувачам розглянути проблему з іншого боку та знайти нестандартні способи вирішення. Активна участь викладачів у розвитку інноваційних ідей, їх підтримка в реалізації розроблених рішень допомагає створити науково-практичне середовище, яке сприяє розвитку творчих здібностей студентів та інших характеристик мислення. Прикладом реалізації вище зазначених ідей слугує щорічний workshop за участю підприємця, власника та директора ТОВ «ЄВРОТЕЛЕКОМ» П. Булавіна та конкурс проєктів «Бізнес-ідея у сфері психологічних послуг» для здобувачів освітньо-професійної програми «Економічна та соціальна психологія» в рамках навчальної дисципліни «Психологія підприємницької діяльності».

Цього навчального року здобувачами II-го курсу було розроблено та презентовано 23 бізнес-ідеї: від чат-ботів та освітніх платформ до центрів емоційного здоров'я та дитячого розвитку. В результаті проведених заходів від ТОВ «ЄВРОТЕЛЕКОМ» було запропоноване фінансування двом бізнес-проєктам: 1. платформа продажу психологічних книжок/блокнотів з комплексом психологічних практик, тестів, вправ для самопізнання та допомоги собі «Sense: keep balance» та 2. створення чат-боту з психологічної підтримки «Soul&Mind Help». Крім того, представникам ще трьох команд було запропоновано доопрацювати проєкти та продовжити обговорювати можливості фінансування їх провадження. Але на сьогоднішній день жодна команда не наважилася реалізувати унікальні ідеї в реальне життя, що є яскравою ілюстрацією необхідності акцентувати увагу на формуванні інноваційного мислення здобувачів освіти навіть на дотичних до економічних освітньої-професійних програмах.

Університетська освіта сьогодні є відкритим простором для креативних дидактичних ідей та педагогічних інновацій, ґрунтуючись на компетентнісному підході та парадигмі досконалості викладання, що реалізується викладачами через відбір актуального змісту навчальних дисциплін та свободу вибору методичного інструментарію, здатного впливати на ефективність навчання. Провадження в освітній процес технології розвитку економічного мислення дасть можливість майбутнім фахівцям з економічних спеціальностей, а також тим, хто здобуває вищу освіту на міждисциплінарних освітніх програмах сформувати базовий конструкт професійної компетентності, навички успішної особистості та опанувати стратегії особистісного та професійного зростання. А розвиток інноваційного мислення дозволить швидко адаптуватися до змін в професійному середовищі, зберегти конкурентні переваги, створювати нові соціальні та економічні цінності для швидкого відновлення економічного та людського потенціалу українського суспільства.

Список використаних джерел

1. These are the top 10 job skills of tomorrow – and how long it takes to learn them. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2020/10/top-10-work-skills-of-tomorrow-how-long-it-takes-to-learn-them/> (дата звернення 10 квітня 2024 року)
2. The Top Skills 2023. URL: Future of Jobs: These are the most in-demand core skills in 2023 | World Economic Forum (weforum.org) (дата звернення 10 квітня 2024 року)
3. Закон України «Про вищу освіту». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/law/show/1556-18> (дата звернення 10 квітня 2024 року)
4. Вдосконалення викладання. URL: [Vdoskonal_vykladan_u_VO-IVO-2023-255p.pdf](https://www.ihed.org.ua/VO-IVO-2023-255p.pdf) (ihed.org.ua) (дата звернення 10 квітня 2024 року)
5. Булавина О.А., Сокол І.А. Технологія розвитку економічного мислення: підхід до реалізації стратегії TEACHTHOUGHT у процесі підготовки фахівців з економічних спеціальностей. Наукові інновації та передові технології. Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка» : журнал. К. : Наукові перспективи, 2024. № 3(31). С. 867-884. URL: DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-3\(31\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-3(31))
6. Березова Н. Як оцінити та розвивати компетенцію «інноваційне мислення». URL: [Як оцінити та розвивати компетенцію «інноваційне мислення»](https://robota.ua/) (robota.ua) (дата звернення 10 квітня 2024 року)

*Лариса Козловська, к.філол.н., доцент,
кафедра бізнес-лінгвістики,
Галина Супрунюк, ст.викладач,
кафедра інформатики та системології*

ВІЗУАЛЬНО-СЛОВЕСНА МОДЕЛЬ УСПІШНОЇ ПРЕЗЕНТАЦІЇ

У сучасному глобальному світі інформація є одним з надважливих ресурсів і в суспільному житті загалом, і в кожній окремій його сфері (бізнесовій, науковій, діловій). Часто від того, якими знаннями ми володіємо, якою інформацією оперуємо, як це робимо і як це вміємо робити, залежить наш професійний успіх. Проте зрозуміло, що для всіх сфер сучасної комунікації важлива не лише інформаційна обізнаність (сьогодні йдеться про вищий рівень – цифрова), але й здатність точно, зрозуміло, грамотно, доступно представляти будь-яку інформацію аудиторії (студентській, клієнтській, партнерській тощо). У широкому спектрі сучасних візуалізаційних інструментів презентація посідає особливе місце. На питання *Чому?* відповідь